

RJEŠENJA ISPITA DRŽAVNE MATURE IZ **SOCIOLOGIJE**
U ŠKOLSKOJ GODINI 2020./2021. (jesenski rok)

SOC D-S039

I. Zadatci višestrukoga izbora

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
1.	D
2.	C
3.	B
4.	C
5.	A
6.	A
7.	D
8.	D
9.	C
10.	D
11.	C
12.	C
13.	B
14.	C
15.	A

II. Zadatci kratkoga odgovora

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
16.	postignutomu (stečenomu društvenom položaju)
17.	izvježbana nesposobnost / nesposobnost djelovanja u promijenjenim okolnostima
18.	formalnim / pozitivnim (sankcijama)
19.	na grupni (socijalni / kolektivni / društveni identitet)
20.	karizmatški (idealni tip vlasti)
21.	prirodni prirast (stanovništva)

III. Zadatci produženoga odgovora

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
22.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA</p> <ul style="list-style-type: none"> – društveno djelovanje – Društveno je djelovanje ono djelovanje u kojemu protagonist uzima u obzir djelovanje drugih i prema tomu se orijentira. <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedeno je društveno djelovanje I – objašnjeno je društveno djelovanje <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedeno je društveno djelovanje ILI – objašnjeno je društveno djelovanje <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije navedeno niti je objašnjeno društveno djelovanje
23.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA</p> <ul style="list-style-type: none"> – Društvena stratifikacija poseban je oblik društvene nejednakosti koja se definira kao strukturirana, stabilna i trajna nejednakost među skupinama u određenome društvu. Društvene skupine hijerarhijski su poredane i nejednake. / Društvena stratifikacija poseban je oblik društvene nejednakosti, a temelji se na različitoj dostupnosti vrijednih društvenih resursa: materijalnoga bogatstva, prestiža i moći među skupinama u društvu (koje su zbog toga hijerarhijski poredane). / – ropstvo / kaste / staleži / klase (– robovlasnički (sustav) / kastinski (sustav) / staleški (sustav) / klasni (sustav)) <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjena je društvena stratifikacija I – naveden je jedan stratifikacijski sustav <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjena je društvena stratifikacija ILI – naveden je jedan stratifikacijski sustav <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije objašnjena društvena stratifikacija niti je naveden jedan stratifikacijski sustav
24.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA</p> <ul style="list-style-type: none"> – Proces internalizacije norma (pounutrenje) jest usvajanje norma tako da se one više ne doživljavaju kao izvanjska prinuda nego postaju dio strukture ličnosti: ljudi žele poštovati norme i osjećaju zadovoljstvo kada to čine. – proces socijalizacije / socijalizacija / socijalizacijski (proces) <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjen je proces internalizacije norma I – naveden je proces socijalizacije / socijalizacija / socijalizacijski (proces) <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjen je proces internalizacije norma ILI – naveden je proces socijalizacije / socijalizacija / socijalizacijski (proces) <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije objašnjen proces internalizacije norma niti je naveden proces socijalizacije / socijalizacija / socijalizacijski (proces)

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
25.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA – funkcionalistička (perspektiva) / funkcionalizam - Alokacija je razmještanje pojedinaca u određene profesionalne uloge. Pojedinci se razmještaju na radna mjesta ovisno o svojim kvalifikacijama.</p> <p>BODOVANJE 2 boda – navedena je funkcionalistička (perspektiva) / funkcionalizam I – objašnjena je alokacija 1 bod – navedena je funkcionalistička (perspektiva) / funkcionalizam ILI – objašnjena je alokacija 0 bodova – nije navedena funkcionalistička (perspektiva) / funkcionalizam niti je objašnjena alokacija</p>
26.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA – fordizam i postfordizam – proizvodi u fordizmu su standardizirani, isti, a u postfordizmu su inovativni, raznoliki, s naglaskom na kvaliteti</p> <p>BODOVANJE 2 boda – navedeni su fordizam i postfordizam I – opisana je njihova razlika s obzirom na standardizaciju proizvoda 1 bod – navedeni su fordizam i postfordizam ILI – opisana je njihova razlika s obzirom na standardizaciju proizvoda 0 bodova – nisu navedeni fordizam i postfordizam niti je opisana njihova razlika s obzirom na standardizaciju proizvoda</p>
27.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA – novi socijalni pokreti – Novi socijalni pokreti društveni su pokreti utemeljeni na proizvodnji i potrošnji znanja i na kulturnim vrijednostima te na postmaterijalističkim vrijednostima i identitetskoj politici. Cilj im je poboljšati kvalitetu života. Usmjereni su na ekologiju, ženska prava, prava homoseksualaca, rizike nuklearnoga rata, prava djece, prava životinja itd.</p> <p>BODOVANJE 2 boda – navedeni su novi socijalni pokreti I – objašnjeni su novi socijalni pokreti 1 bod – navedeni su novi socijalni pokreti ILI – objašnjeni su novi socijalni pokreti 0 bodova – nisu navedeni novi socijalni pokreti niti su objašnjeni novi socijalni pokreti</p>

IV. Zadatci kratkoga i produženoga odgovora

BROJ ZADATAKA	TOČAN ODGOVOR
28. Izvor: www.statista.com (pristupljeno 15. 10. 2020.) https://www.statista.com/chart/22577/eu-quarterly-gdp-change-on-previous-year/	
28.1.	makrosociologiju / makrosociološku (razinu analize društva) / makrorazinu / makro
28.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA</p> <ul style="list-style-type: none"> – sekundarna analiza / analiza sekundarnih podataka / analiza postojećih podataka – Sekundarna analiza je analiza podataka koju su prikupili drugi. Najčešće se analiziraju statistički podatci koje je prikupila određena službena institucija ili se upotrebljavaju podatci iz drugih socioloških istraživanja. <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedena je sekundarna analiza / analiza sekundarnih podataka / analiza postojećih podataka I – objašnjena je sekundarna analiza / analiza sekundarnih podataka / analiza postojećih podataka <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedena je sekundarna analiza / analiza sekundarnih podataka / analiza postojećih podataka II – objašnjena je sekundarna analiza / analiza sekundarnih podataka / analiza postojećih podataka <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije navedena sekundarna analiza / analiza sekundarnih podataka / analiza postojećih podataka niti je objašnjena sekundarna analiza / analiza sekundarnih podataka / analiza postojećih podataka
29.	
29.1.	(društvena) uloga
29.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA</p> <ul style="list-style-type: none"> – instrumentalno (vodstvo) / instrumentalni (tip vodstva) / autoritarno (vodstvo) / autoritarni (tip vodstva) – Instrumentalno vodstvo / Autoritarno je vodstvo tip vodstva usmjeren na izvršavanje zadataka. Vođa će preuzimati odgovornost za odluke i zahtijevati strogo pokoravanje podređenih. (Neće izazvati oduševljenje među članovima grupe, ali u kriznim situacijama cijenit će se vođa koji djeluje brzo i odlučno.) <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedeno je instrumentalno (vodstvo) / instrumentalni (tip vodstva) / autoritarno (vodstvo) / autoritarni (tip vodstva) I – objašnjeno je instrumentalno (vodstvo) / instrumentalni (tip vodstva) / autoritarno (vodstvo) / autoritarni (tip vodstva) <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedeno je instrumentalno (vodstvo) / instrumentalni (tip vodstva) / autoritarno (vodstvo) / autoritarni (tip vodstva) II – objašnjeno je instrumentalno (vodstvo) / instrumentalni (tip vodstva) / autoritarno (vodstvo) / autoritarni (tip vodstva) <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije navedeno instrumentalno (vodstvo) / instrumentalni (tip vodstva) / autoritarno (vodstvo) / autoritarni (tip vodstva) niti je objašnjeno instrumentalno (vodstvo) / instrumentalni (tip vodstva) / autoritarno (vodstvo) / autoritarni (tip vodstva)

BROJ ZADATAKA	TOČAN ODGOVOR
30. Izvor: www.info.hazu (pristupljeno 17. 6. 2020.) http://info.hazu.hr/upload/Image/slike_stranica/odsjek_za_povijest_hrvatske_glazbe/Glazba-i-ples-3_Tradicijski-plesovi.pdf	
30.1.	nematerijalni (aspekt kulture)
30.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA</p> <ul style="list-style-type: none"> – (Kulturna) difuzija – (Kulturna) je difuzija proces kulturne promjene kojim se nove ideje, ponašanja, tehnologije i vjerovanja prenose s osobe na osobu, s grupe na grupu ili s društva na društvo. U procesu difuzije dolazi od selekcije i izmjene. <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedena je (kulturna) difuzija I – objašnjena je (kulturna) difuzija <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedena je (kulturna) difuzija ILI – objašnjena je (kulturna) difuzija <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije navedena (kulturna) difuzija niti je objašnjena (kulturna) difuzija
31.	
31.1.	nuklearna (obitelj)
31.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA</p> <ul style="list-style-type: none"> – Prema feminističkoj perspektivi položaj je žena u obitelji i na tržištu rada niži od položaja muškaraca i manje se cijeni. Razlog za to je pratrijarhalnost koja je značajka obitelji i društva u cjelini. / Žene nisu podčinjene i eksploatirane samo u obitelji, već se nastoje isključiti i iz tržišta rada. – Prema konfliktnoj perspektivi kapitalistički sustav eksploatira besplatni kućanski rad žena kućanica, a ako se žene i zaposle, nisu jednako plaćene za isti posao kao muškarci. <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjen je položaj žena u obitelji i na tržištu rada u kapitalističkome društvu prema feminističkoj perspektivi I – objašnjen je položaj žena u obitelji i na tržištu rada u kapitalističkome društvu prema konfliktnoj perspektivi <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjen je položaj žena u obitelji i na tržištu rada u kapitalističkome društvu prema feminističkoj perspektivi ILI – objašnjen je položaj žena u obitelji i na tržištu rada u kapitalističkome društvu prema konfliktnoj perspektivi <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije objašnjen položaj žena u obitelji i na tržištu rada u kapitalističkome društvu prema feminističkoj perspektivi niti prema konfliktnoj perspektivi

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
32.	
32. 1.	društvo rizika
32.2.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA – odustati od rasipanja ekološkoga kapitala i nastojati ne ugrožavati mogućnost sljedećim generacijama da zadovolje svoje potrebe – u sve odluke treba unijeti stajališta o boljem odnosu prema okolišu i prestati prekomjerno crpiti prirodne resurse radi zarade / više težiti povećanju kvalitete života, a manje povećanju materijalnoga standarda
	BODOVANJE 2 boda – navedene su dvije postavke održivoga razvoja I – opisane su dvije postavke održivoga razvoja 1 bod – navedene su dvije postavke održivoga razvoja II – opisane su dvije postavke održivoga razvoja 0 bodova – nisu navedene dvije postavke održivoga razvoja niti su opisane dvije postavke održivoga razvoja

V. Skupina zadataka

BROJ ZADATAKA	TOČAN ODGOVOR
33. Izvor: Kardum, Tanja, 2016., Moj avatar i ja: doživljaj iskustava iz online-okruženja iz perspektive igrača/ica online-igara, <i>Acta Iadertina</i> , 13/2, Sveučilište u Zadru, Zadar, str. 141. – 158. (file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/4.PDF)	
33.1.	B
33.2.	– pojam koji odgovara predstavljanju pojedinaca u prednjemu planu: <u>online-okruženje</u> – pojam koji odgovara predstavljanju pojedinaca u stražnjemu planu: <u>offline-okruženje</u>
33.3.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA – društvena (socijalna) interakcija / društvo – Predstavljanje sebe u svakodnevnomu životu redovita je aktivnost svakoga pojedinca. Pojedinci se u želji da ga drugi vide u povoljnomu svjetlu trude dati definiciju toga što su i kakvi su nadajući se da će biti uvjerljivi. Nastoje prikriti ponašanje koje smatraju neusklađenim s tom definicijom, a taj se proces naziva upravljanje dojmom o sebi. Sudionici interakcije nastoje kontrolirati svoj izgled i ponašanje, a osobito izraze lica i odjeću. <hr/> BODOVANJE 2 boda – navedena je društvena (socijalna) interakcija I – objašnjen je Goffmanov koncept „upravljanje dojmom o sebi” 1 bod – navedena je društvena (socijalna) interakcija ILI – objašnjen je Goffmanov koncept „upravljanje dojmom o sebi” 0 bodova – nije navedena društvena (socijalna) interakcija niti je objašnjen Goffmanov koncept „upravljanje dojmom o sebi”
34. Izvor: https://www.vecernji.hr (objavljeno 1. lipnja 2020. godine) https://www.vecernji.hr/vijesti/kamion-cisterna-naletio-na-prosvjednike-na-autocesti-u-minneapolis-1406536 - www.vecernji.hr https://www.tportal.hr (objavljeno 1. lipnja 2020. godine) https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/amerika-pred-opasnim-scenarijem-sto-se-zapravo-dogada-i-sto-je-razlika-u-odnosu-na-ranije-rasno-motivirane-nerede-foto-20200601	
34.1.	A
34.2.	javnost / javno mnijenje
34.3.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA – rulja / aktivna gomila – Rulja je oblik konvergirajućega kolektivnog ponašanja u kojemu gomila, koja je usmjerena na točno određeni cilj, poprima agresivne i rušilačke značajke čije je ponašanje prožeto snažnim emocijama. <hr/> BODOVANJE 2 boda – navedena je rulja I – objašnjena je rulja 1 bod – navedena je rulja I – objašnjena je rulja 0 bodova – nije navedena rulja niti je objašnjena rulja

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
	35. Izvor: Nikodem, Krunoslav, Zrinščak, Siniša, Između distancirane crkvenosti i intenzivne osobne religioznosti: religijske promjene u hrvatskom društvu od 1999. do 2018. godine, <i>Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja</i> , 28/3, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, str. 371. – 390.
35.1.	C
35.2.	(religijskim) ritualima
35.3.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA</p> <ul style="list-style-type: none"> – privatizacija religije – Privatizacija religije preobrazba je religije iz javne stvari u osobnu stvar, usidrenu u individualnoj svijesti, osobni oblik religioznosti koji se pojavljuje uz opadanje (institucionaliziranoga religijskog) sudjelovanja vjernika u religijskim institucijama. Najveća pozornost pridaje se osobnoj interpretaciji vjerskoga učenja i izravnoj komunikaciji s Bogom. Mijenja se i predodžba Boga – sve manje ga se doživljava kao udaljenoga prosuditelja koji prijeti prokletstvom, a sve više kao biće ljubavi i prijatelja – intimnoga „unutarnjeg Boga”. <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedena je privatizacija religije I – objašnjena je privatizacija religije <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedena je privatizacija religije ILI – objašnjena je privatizacija religije <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije navedena privatizacija religije niti je objašnjena privatizacija religije